

DISSERTATIO PHILOLOGICO
MORALIS,
De

DETEGENDO
CAPITE

INTER ORANDUM & PRO-
PHETANDUM

Ex I. Cor. XI. v. 4.

Quam

*Approbante Ampliff. Ordine Philos. in illu-
stri Aboe Lyceo,*

Sub MODERAMINE

Mag. JOH. WALLENII

Design. S. Th. Prof.

*Ad publicum eruditorum examen pro obti-
nendis solitis in Phi'os. honoribus defert;*

AARON LIMATIUS

Wiburgensis.

Die VIII. Aprilis anno

MDCCLXXXVIII.

horis ante meridiem consuetis.

ABOÆ, Exc. Joh. Kizempe, R. Ac. Typ.

DISTRICT OF COLUMBIA
MORNING

DETECTIVE

CAPITOL

INTER-ORANGE & CO.

THE

EX. 11. 1. 1.

OF

APPOINTMENT OF THE

THE

SUB-ORDINATE

Mrs. JOH. WALLER

OF

OF THE DISTRICT OF COLUMBIA

OF THE DISTRICT OF COLUMBIA

AARON LAMAR

OF

THE YEAR 1878

MCCCLXXXVIII

OF THE DISTRICT OF COLUMBIA

Printed by John K. ...

Kongl. Maj:ts

Tro Man och Öfwerste / Öfwer-
Länastehus Länns Infanterie Reges-
mente /

Högwälborne Fri-Herren /

Herr CONRAD
BILDSTEIN,

Si ährans höga Ceder,
Edert Namn inpräglat står /
At der wördas med den heder /
Som Ehrs wårda rychte får
Wida kring i dygdens tempel,
Lappra hieltar til exempel.

Unner / jag mig det utbeder /
Mig få rista här Ehrs namn /
Til at skaffa dermed heder
Uth min skrift / som ingen hamn
Finna kan i Folckets tycke /
Utom detta ähre-smykke.

Efter

Efterlåten det i ännu

Ställas på mitt ringa wärck:
Fordom lattes guldne-spännet

Så uppå GUDS högsta Clerc:

Jag för Eder diupa böner

Difra will / som Aarons Söner.

Läte HERREN Edert nöje

Stå uti en ständig währ /
Inckan löpe som i löje

An til Eder många åhr:

Eder Siäl en ewig sögnad /

Ränne af Guds milda hägnad!

Högwålborne Herr Öfwerstens
och Fri-Herrens

Ädminkaste tienare
AARON LIMATIUS.

VIRO Admod. Rev. atque Amplissimo
Mag. GEORGIO HELSINGIO,
Dioeceseos Borgoënsis ARCHI PRÆ-
POSITO laudatissimo, ven. Consist.
VICE PRÆSIDI & Adessori prima-
rio gravissimo,
Mæcenati & Patrono æstumatissimo.

Admod. Rever. & Praclarissimis
DOMINIS MAGISTRIS
Reg. Gymnasii Borgoënsi Theol. &
Philos. LECTORIBUS Dexterrimis,
vener. Consistorii ADSESSORIBUS
æqvissimis,
Evergetis ac Promotoribus.

ET si beneficia atque favorem VESTRUM,
Mæcenas & Patroni Beneficientissimi,
nullo non tempore mihi præstitum, ea, quæ
par est, reverentia, veneror veneraborque
tacitus. Nihilominus mearum esse duxi
partium, oblata hac mihi ex provida NU-
MINIS cura occasione, pium in VOS sub
pectore latentem affectum, publico testimo-
nio palam facere atque comprobare. Sus-
cipi.

scipite igitur, MÆCENAS atque PATRONI
Beneficientissimi, serena fronte pagellas bas-
ae, de detegendo capite inter oran-
dum & prophetandum, rudi minerva
& calama festinante, conscripseras, in pie-
grataque mentis mea pignus certissimum.
Ego merita VESTRA in me omnesque ho-
mos, quousque vitam acturus sum, submis-
se deprecari non desistam; simulque DE-
UM Ter Maximum supplex precabor, ut
VDS, MÆCENAS ac PATRONI Aestimatis-
sime, quam diutissime salvos & incolumes
serves, ac omnigena prosperitate mactet.
Imprimis ut etatem, Tuam nimis ingra-
descensam, Mæcenas & Promotor Aestu-
matissime, Sparem ac jucundam Tibi red-
dat, summus rerum Arbitrator.

Admod. Rever. atque Præclarissimo-
rum Nominum Vestrorum.

Humillimus Cultor
AARON LIMATIUS.

Högachtade

Råd-och Handelsmän i Borgå/
Hr. JOH. BERNDT RAHLING,

Herr PAULUS BREDENBERG,
Mine Högårade Synnare/

Til ett prof af tackjamt sinne/
För Ehr gunst och godhet all/
Som hos mig skal bli i minne
Tills jag ändtlig warder kall ;

Jag Ehr ägnar these rader
Med en klen och swager får/
Them jag i förtröstan glader
På Ehr gunst / til Ehr frambar.

Wähl min gästwa intet hinner
Swara mot det / jag mig ser
Skyldig vara / och jag finner
Långt utaf mig fordras mehr.

Doch så beder jag mehr trågit
At hon tages af Ehr opp /

J ett

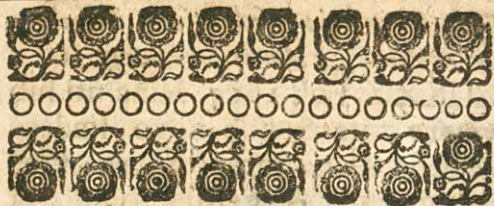
I ett sinne wäl behågit /
Där om jag nu gidr mig hopp.

Herren styre stads Ehr wandel
Med sin nådes rika hand;
Läte jämwäl Eder handel /
Stå i flor til sid och land.

Alle dagar til Ehrs nöjse:
Til sin rikedom och ro
Gud Ehr långtan alltid böjse /
I .i.nskylig och fast tro!

Mine Högårade Gynnares
och Herrars

Hörsammaste tienare
AARON LIMATIUS.

I. N. 3.

QUAMVIS *SUPREMUM NU-
MEN* a veris sui cultori-
bus & adoratoribus
ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ,
in spiritu & veritate adorari ve-
lit, Joh. 4. 23. Fieri tamen vix
potest, quin prodant sese interni
animi adfectus, si modo serii il-
li sint & non fucati, per exter-
na aliqua indicia & signa. Quo
sensu Chrysostronus de externis
orantis gestibus loquens dixit:
*κέρυξ γίνεται τῆς εὐδοκίας εὐλαβείας τὸ ἔ-
ξώθεν σχῆμα. Hom. L. II. & B. Ger-
bardus, externi illi, inquit. gestus,
interioris devotionis non solum sunt
A signa*

signa & indicia, sed etiam *ὀργανεῖα*
& *gestus*. Harm. Evang. cap.
CLXXX. Fol. 1615. Hinc uti sub
vetere, ita & sub novo fœdere
ecclesia Dei, inter Sacra, suos
habuit ritus & gestus. Quidam
tamen eorum ad internum cul-
tum promovendum, & animi
devotionem excitandam, atque
deklaradam introducti sunt. Qvi-
dam etiam ad decentem exter-
num constituendum ordinem, ut
omnia *εὐσχημόνως* & *κατὰ τὸ ἔθος* fie-
rent. 1. Cor. 14. 40. Quod ec-
clesiam Christi novi fœderis atti-
net, varios illa, imprimis inter
orandum, habuit ritus. Testan-
tur de iis, si testimonia scripturæ
præterivero, passim veterum lite-
rarū monumenta. Primū inter e-
os locum occupasse constat pre-
cantium versus solem orientem,
sive Eoam mundi plagam, faciei
conversio. Diversus hic mos e-
rat

3
rat a Hebræorum, qui vultu ad
occidentem, ubi sanctuarium e-
rat, converso, preces DEO obtu-
lerunt. *confr. in h. l. Job. And. Quest.*
anteq. Bibl. & eccles. Sect. IV. Num.
IV. p. 538. seqq. §. 2. 3. Postea ma-
nus prius ablutas ad cœlum ex-
tendebant, oculosque elevabant
veteres. Solebant quoq; capita
versus terram inclinare, & cor-
pora incurvare. Immo in æru-
mnis iisque gravioribus, toti hu-
mi cubabant atque jacebant. Pre-
ces tamen publicas, imprimis
certis temporib⁹, stando absolve-
bant. Inter alios per quam So-
lennis mos fuit primis christia-
nis crucem manu, vel primori-
bus digitis in aëre formare, aut
sibi, ac imprimis fronti suæ qua-
si imprimere; ut fidem passio-
nis & mortis Domini in cruce
exantlatæ palam profiterentur;
seqve ejus memores & partici-
pes esse testarentur. Denique ad-

4
hiberi solebat in precum solenni-
um clausula *Θισηια αγιον, osculum
sanctum*, adjuncta salutatione *pax
tecum*. Hoc tamen pro mutua
virorum & feminarum osculati-
one accipiendum non esse, mo-
nent nonnulli ecclesiae Doctores.
His etiam jure annumerari de-
bet, ritus detegendi caput inter
orandum & prophetandum, quern
Paulus Corint. XI. 4. seqq., com-
mendat. De hoc in praesentiarum
differere animus est nobis. Inter-
im *BENIGNISS. NUMEN* inceptis
utut exiguis fortunet!

*Neminem fugere existimamus, no-
bis hic sermonem esse, non de viti-
bus quibusdam essentialibus & abso-
lutis; sed accidentalibus, partim hu-
mano consilio, partim ipsius salvatoris
& apostolorum commendatione atque
exemplo, introductis. De hisce pluri-
busque aliis praeceteris legendi sunt.
Joh. And. Quenst. in Antiq. Bibl.
& Eccles. pag. 537. seqq. itemque Jo-
acobi*

scribitur Hiliebrandus, in Rituali o-
rantium, vel Compendio vet. orandi-
rituum. Cap. 6. § p. 58. seqq.

§ I

UT instituto nostro satis fiat,
non erit inconueniens, in
scopum apostoli accuratius inqvi-
rere. Hunc autem esse commo-
nefacere Corinthios neglecta
σχηματισμοῦς in ecclesia, ipse contex-
tus evincit. Captata itaque a
laudibus eorum benevolentia pa-
ratisque animis v. 2. ad ipsam
transit emendationem, castigando
ἀταξίαν, quod viri sacra fa-
cturi adstarent velatis, & tan-
tum non muliebriter tectis ca-
pitibus, gentilium Romanorum
ritu, qui diis suis, (excepto Sa-
turno, Honore Hercule) sacrifica-
bant capite aperto vesteque ad-
sures adducta: vice versa, mu-
lieres passis capillis incederent,
& hoc modo lasciviam non tole-
randam.

randam præ se ferrent. Hoc & contra decorum ecclesiæ, quæ gentilium ritus non facile imitatur, & contra morem istius gentis esse, indicat apostolus, dum tecta capita in viris, aperta in mulieribus reprehendit. Nam Græci aperto apite sacra faciebant. vid. *Baldv. Coment. in h. l.*

§. II.

HOc esse institutum Apostolicum, hanc summam commonefactionis, omnes consentiunt interpretes. Sed videamus porro, quo nitatur fundamento hæc correctio apostolica. Normam decori esse regulas, quæ a moribus atque consuetudine hominum pendent, extra controversiam est; unde etiam variat decorum pro varietate gentis atque populi tam in civilibus quam sacris. Morem apud Græ-

7
eos obtinuisse, ut omnes ingenui non solum in publicum communiter nudo & aperto capite prodirent, sed etiam sacra sua peragerent, testantur scriptores. Ab illa autem consuetudine græcorum multos, deserta idololatria ad christianam fidem conversos, sive imitatione Judæorum sive odio moris antiqui, defecisse putat *Altingius a. Jo. Christoph. Wolf. in curis philol. p. 469. seqq. citatus.* Quo pacto cum græcorum aliis, profanitatem & contemptum Numinis induisse credi poterant, quod omni testimonio reverentiæ in sacris novis abstinerent, monere *Paulum* ut in precibus & prophetia gentile decus aperiendi capitis observarent, nec magis pudendæ religionis speciem præberent extraneis, postquam christiani facti essent, quam olim præbuisent idololatriæ

8
tra. Hæc autem ut ut erudite
cogitata, longius petita & a scō-
po apostoli alieniora videntur *Cele-
berrimo* viro, qui Paulum admo-
nitionis suæ fundamentum in
dominio maris in foeminā collo-
care asserit; idque ex v. 3. cla-
rum esse. Apud græcos vero do-
miniū signum fuisse, capite nudo
& non velato incedere; hunc i-
taque morem a viris, a feminis
vero contrarium habitum in sub-
jectionis argumentum etiam in
sacris teneri velle apostolum. Quo
asserto quid in hanc rem solidius
dici possit, judicet quivis. Nam
si penitius inspiciamus v. 3. ma-
nifestum est Paulum *παρὰ τὴν ἑσθῆν*
suæ fundamentum constituere
dignitatem & præminentiam vi-
ri præ femina, in eaque com-
mendanda *gradatione* quadam uti,
expositis subjectionum gradibus
juxta personarum differentias, i-
ta quidem ut Deum Christi, Chri-
stum

9
stum viri, virum mulieris esse ca-
put pronunciet. Jam vero nisi
denudatio capitis apud græcos si-
gnum fuisset dignitatis & eminen-
tiæ, qua inductus ratione aposto-
lus, adeo magnopere eam ursis-
set, tamquam necessariam con-
servandæ capitibus dignitati, cer-
te non videmus; quum ritus hu-
jus absolute & in se considerati mo-
ralitas a lege naturæ non videat-
ur arcessenda. Hoc itaque posi-
to fundamento inter apostolus,
viros aperto capite, utpote dig-
nitatis & libertatis caractere,
feminas vero tecto ceu subjecti-
onis indicio convenire debere;
secus si fecerint, Dei dono, di-
gnitate & prærogativa viri sus-
que deque habita, capita sua de-
decoraturos fore.

§. III.

DIximus in §. præcedenti ri-
tum detegendi capita, quem
in

in viris urget Apostolus, a consuetudine Græcorum, non vero a lege naturæ derivandum esse. Quod forte videtur contrariam esse assertioni Apostoli v. 14. ubi dicit naturam docere ignominiam esse viro si comam alat; & v. 15. comam mulieri datam *ὡς περὶ βολαίς*, unde sequi videtur, naturam, largiendo mulieri comam pro velamine, significare voluisse velanda esse mulieribus capita, in signum subjectionis; adeoque non ex more & consuetudine Græcorum, sed ex ipsius naturæ instituto peti rationem detectionis capitum in textu. Verum ut hinc nos expediamus, tenendum est, *nature* v. 14. non esse eandem notionem ac *Rom.* 2. 14. sed indigitari solum diversam virilis & feminei sexus, quoad capillorum mensuram & habitum, conditionem

nem. Unde non tantum' dedecus esset viro, si ipsam naturæ opificem in ornatu non sequeretur, sed etiam adscita per comam muliebrem, persona sequiori, dignitati & potestati suæ derogaret. Unde *Theophyl.* *Cur viro Coma prolixior ignominie datur? quoniam mulieris speciem induit, & qui ut dominetur est conditus, insignia servitutis admisit.* Deinde quod ad v. 15. videtur Apostolus duplici de causa mulieribus commendare velamen capitis; primo in signum subjectionis, cujus rationem petit a consuetudine græcorum ex. v. 13. deinde in argumentum pudicitiae, ne sc. mulieres Corinthiæ conversæ aperto vultu & capite incedentes & cincinnos ostentantes, instar impudicarum & luxui deditatum amasius lasciviæ occasionem præberent: atque huic decoro prælu-

fisse

sille quasi videtur natura mulieribus comam pro velamine largiendo; conveniens ergo esse innuit Apostolus, ut mulieres Corinthiæ, huic naturæ instituto obtemperantes, velatis capitibus, parte etiam faciei, incitamenta malorum averterent.

§. IV.

Fundamenti admonitionis Paulinæ mentionem fecimus §. II. lubet ergo paulo altius in indolem hujus fundamenti inquirere. πάντες ἀνδρες κεφαλὴν Christum esse dicit apostolus, non eo significatu, quo omnium fidelium est caput, sed ratione sexus virilis, quem in genere humano elegit filius Dei, potestatisque & eminentiæ, quæ ut effulget supra omnem comparationis modum & menturam in Christo præ viris, quamvis in mundo claris & præpotentibus; sic ejus potestatis quasi simulacrum in viris præ-

13
præ femineo sexu, suo quodam
modo & gradu refulget; ideoque
pergit Apost. & κεφαλὴν γυναικὸς
virum esse pronunciat. *Ημερ.* in
h. l. unde autem ratio dignitatis
& præeminentiæ virorum præ fe-
minis petenda sit, disquiri solet.
Ex solo jure naturæ illam deriva-
ri non posse, a recentioribus im-
primis moralistis contenditur,
quum nec hominum æqualitati
conveniat, nec finis societatis
conjugalis, qui per solum pa-
ctum obtineri potest, eam exigat:
nec denique maritus digniori se-
xu præ uxore sit præditus. Qui
itaque partim inde, quod mulier
debeat ortum viro, quod ab a-
postolo inuitur dicente v. 8. οὐ
γὰρ ἔστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς ἀλλὰ γυνὴ ἐξ
αυτοῦ, partim ex jure positivo
Divino, & quidem *Gen. 3. 16* hanc
potestatem virilem exsculpunt,
nostro quidem judicio a vero

NON

non aberrant; quum verbum לשׁוּב
intercedentibus particulis $\text{וְ} & \text{כִּי}$
imperandi significationem, licet
impari gradu, involvat. Sunt ta-
men qui excipiunt verba $\text{וְהָרָה$
 $\text{כִּי יִשָּׁל וְיִמְשָׁל$ & *ille dominabitur tibi:*
pro formula poenæ divinitus con-
stitutæ haberi non posse, sed po-
tius pro prædicatione & divino
futurorum malorum prælagio,
quod viri ambitione ducti mulie-
res sibi subjicere sint tentaturi.
Fatemur hæc quidem veri speci-
em habere, sed obstant loca in
quibus vir dicitur $\text{κεφαλὴ τῆς γυ-$
 νικῆς , utpote in textu nostro, &
Eph. 5. v. 23. &c unde etiam uxor
vocatur ὑπακοῆς Rom. 7: 2. quæ
loca aliter exponi non possunt,
quam de præeminentia viri præ-
femina ejusque in eam potestate.
Caput enim naturale in corpore
eminet & supremo loco situm est,
sensuum & rationis dignitate to-
tum

rum corpus excellens, idque re-
git & moderatur: sic etiam viro-
rum est uxoribus præesse, illas
regere, tueri, alere, & ὡς τὰ ἑαυ-
τῶν σώματα amare, Eph. 5. 28.
unde etiam vir dicitur εἰκὼν καὶ
δόξα θεῶν h. e. imago gloriæ Dei,
cum in illo, collatione ad uxorem,
majestas & imperium eluceat;
γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός; quandoquidem
exponente *Hunnio*, in subjectione
uxoris apparet, ex natura cor-
relatorum, gloria, eminentia &
potestas viri, super mulierem.
Hinc etiam ὁφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, potestatem habere in ca-
pite, v. 10. h. e. exponentib⁹ aliis, *vela-*
men, tanquã signatũ pro signo, quo
nimirum testatum faciat se esse
sub potestate viri *Glass. in philolog.*
Sacr. p. m. 1476. Aliis vero vo-
cem ἐξουσίας in significatione nati-
va & propria servantibus & τὴν
κεφαλὴν in sensu morali & respec-
tivo

Etivo accipientibus, adeo ut sensus sit, debere mulierem potestatem habere i. e. agnoscere, æstimare, in capite, nempe viro. vid. *Starck. nota Critic. philolog. ad h. l.*

§. V.

His jam præmissis, fundamentique loco positus, ad penitiorum Textus enucleationem nos accingimus, *subjectum* propositionis Paulinæ omnium primo sub incudem revocantes. πᾶς αὐτῆς, inquit, apostolus. πᾶς significat *omnem*, sumiturque in sacra scriptura, vel *distributive* vel *collective*, interdum absolute ponitur; ut *Rom. 3: 23.* interdum ad præsens subjectum restringitur, ut heic loci, αὐτῆς denotat *virum*, vel *generatim* quocunque spectatum modo, vel *speciatim* interdum *marem* in oppositione ad *foeminam*, *Matth. 14: 21 ff. 38.* interdum

dum maritum in oppositione ad
 uxorem. *Matth.* 1. 16. *Marc.* 10.
 2. 17. interdum hominem virilis
 ætatis. 1. *Cor.* 13: 11. Interdum
 speciem hominis nulla habita ra-
 tione sexus *Luc.* 11: 31. 32. Quo
 autem sensu heic accipiatur pau-
 cis videndam. De sexu virili
 heic sermonem esse, extra o-
 mnem dubitationis aleã positum
 esse probat. v. 5. De adultio-
 ri itidem ætate, prædicatum
 prophetare; licet et orare teneræ
 quoq; & juvenili ætati accommo-
 dari possit. Num vero moni-
 tum Pauli de detegendis capiti-
 bus, inter orandum & prophe-
 tandum, concernat conjugatos so-
 lum, an vero cœlibes quoque,
 alia est quæstio. Videtur qui-
 dem subjectionis signum, tectio
 capitis, quæ v. 6. injungitur mu-
 lieribus, cf. *Eph.* 5: 22. restrin-
 gere commonestationem aposto-

li ad conjugatos; unde etiam b. *Hunnianus* verba ista: *γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρῶν ἐστὶν* non virgines sed mulieres concernere existimat, quippe ad quarum decorum pertineat, ut viris sint subjectæ; quum virgines etiamnum libertate sua gaudeant, nec ut uxores, viris subditæ sint, ideoque liceat eis uti sermo virginittatis symbolo. verum enim vero quum extra conjugium viventes, divina ordinatione ad conjugium sint ordinatæ, ut ad eius vota transire possint; nil obstat quo minus parili loco, quantum ad rem præsentem, cum conjugatis habeantur, vid. *Calov. Bibl. illustr.* ad h. l. Unde consequens est, Paulum, Corinthios mentem suam de decoro aperientem, non minus ad cœlibes quam conjugatos respicere.

§. VI.

EXposito sic breviter subiecto
 propositionis, proximum est,
 ut ea, quæ ad descriptionem
subiecti pertinent, attingamus.
 Hanc autem absolvunt sequentia:
 πρὸς χόμενος, ἢ πρὸ φητεύων κατὰ κε-
 φαλῆς ἔχων. De singulis vocibus
 breviter agendum. πρὸσευχόμενος,
 a προσεύχομαι, quod notante *Sto-*
ebio apud Profanos notat vota nun-
 cupare; in N. T. generatim voli-
 tionem & desiderium importat,
speciatim vero precatationem, precum
fusionem, sive Deo gratarum, vel
 pro se vel aliis, sive ingrata-
 rum, quales sunt hypocritarum.
Matth. 23: 14. *Marc.* 12: 26. De
 precibus in publico ecclesiæ con-
 ventu sermonem esse, videntur
 circumstantiæ textus evincere;
 unde B. D. *Gezelius* in comment.
 in h. l. offentlig med / och i
 församlingen på the Heliga tider!
 B2 S. Up.

S. Ap. G. 3. 1. quo cum plu-
 rimi interpretes conspirant. προ-
 φητεῖων, a προφητεῖω prophetare, non
 unum eundemque semper, sed
 plus simplici habet sensum. Et
 quidem primo prophetare ille di-
 cebatur, qui divinam sibi im-
 mediate manifestatam volunta-
 tem exponebat. Itidem qui di-
 vini spiritus afflatu futura quæ-
 vis & occulta, vel totius eccle-
 siæ imminentem statum, vel in-
 sperata quorundam hominum fa-
 ta & infortunia prædicebat, ut
 Agabus Act. 11: 27. 28. item qua-
 tuor filia Philippi Act. 21. 9. ali-
 ique. Deinde eodem officio fun-
 gi dicebatur, qui singulari sa-
 cras literas explicandi interpre-
 tandique facultate pollebat, & ge-
 nuinum illarum sensum, etiam
 in locis obscurioribus, eruere
 valebat. Huc referri solet Rom.
 12: 6. 1. Cor. 14: 2. His etiam
 non-

nonnulli eos addunt, qui sacris
 hymnis & psalmis Deum lauda-
 bant. 1. SAM. 10. 5. 1. PAR. 25: 1 &
 3. Confr. *Poli Crit.* SACRA in h. l.
 Quarum significationum, quæ-
 nam heic loci præcise obtineat,
 quæri potest. Alii interpretum
 de interpretatione scripturæ in
 sacro cætu heic agi existimant;
 quod tamen aliis non placet,
 quandoquidem commate sequen-
 ti mulieribus quoque τὸ προφητεῖ-
 ας tribuitur, quibus tamen pu-
 blicum docendi munus non fuit
 concessum cap. 14. 34. unde τὸ
 προφητεύων h. l. exponunt de pri-
 vatis sermonibus, quos & viri &
 mulieres coram domesticis & fa-
 miliaribus suis de rebus divinis
 instituere possunt. Aliis προφητεῖν
 idem est ac prophetiam audire.
 Quam explicationem b. D. *Baldwin*
 non existimat ineptam, si hæc
 hujus vocis significatio ex aliquo
 scri-

scripturæ loco probari posset. Alii, nostro quidem iudicio optime, per prophetiam heic intelligunt singulare illud Dei donum, quod ecclesiæ primitivæ fuit promissum per *Joëlem C. 2: 28.* Quod donum in filiabus Philippi evangelistæ animadversum fuit; *Act. 21. 9.* aliisque postea, de quibus observat *Grosius*, quod solitæ sint publice sacras prophetias exponere. Unde interdictum Paulinum, *1. Cor. 14. 34.* cum exceptione, puta nisi speciale Dei mandatum haberent, intelligendum asserit, *κατά* extra compositionem, cum genetivo constructum; significat *contra, de, super, per, in, e ex, circum.* *κεφαλή* proprie denotat caput, partem hominis principalem, tropice vero vel ipsum hominem, *Act. 18. 6.* & *Matth. 27. 25.* ejusque vitam e capite pendentem, vel *superi-*

perioritatem & præeminentiam,
Eph, 5. 23. ἔχωσ ab εἶχειν habere, cu-
 jus varias significationes recenset
Stock. Nos autem heic non spe-
 ctamus, quid εἶχειν per se signi-
 ficare possit, sed quid hoc loco
 significet. Quo pacto, verba al-
 lata explicari possunt, *in capite,*
vel super aut circum caput habens.
 Ubi subintelligendum est *πὶ* ali-
 quid; vel κάλυμμα velamen, ut *Lam-*
bertus. *Bos* vult *in exercit. philolog.*

§. VII.

ORdinis ratio jam exigit, ut
 prædicatum propositionis
 breviter examinemus, quod ex-
 primit apostolus per τὸ καταχυ-
 νει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς. καταχύνειν, de-
 notat pudefacere, pudore afficere,
 dedecorare, spe vel re expectata aliquem
 frustrare, *Rom. 5: 5. 9: 33: 10: 11.*
Mendacii redargui atque criminum,
2. Cor. 7: 14. αὐτῆς per crasin pro
 αὐτῆς, significat *sumt.* De κεφαλῆ
 di-

dictum est prius. *κατασχόμεν τὴν κεφαλὴν αὐτῆς* itaque est: *dedecorat, deturpat, pudefacit caput suum.* Sunt haud pauci, qui caput hominis naturale, quod tali facto dedecoratur intellectum volunt. Verum si quis rite locum scripturae perpenderit, sententiam eorum minime sibi constare videbit. Etenim comma proxime antecedens velut sequentis declarandi gratia, apostolus praemittit, ibique Christum caput viri nuncupat. Et cum verbum hunc *caput* immediate ei annectit, atque ex eo quasi ad hunc concludit, non potest non Christum intelligere. Quo sensu Christus dicatur caput viri antea est expositum. Qua autem ratione obvelatione capitis inter orandum & prophetandum Christus ignominia afficiatur ex iis, quae §. III. dicta sunt, patebit. Scilicet
repræ-

repræsentat vir, respectu eminentiæ & potestatis in mulierem, majestatem & imperium Dei, cujus dignitatis characterem apud Græcos monuimus fuisse apertum & non velatum caput; si itaque symbolum libertatis & dominii, nimirum liberum & expeditum apertumque caput tam flocci penderet, per indirectum hoc cedit in despectum Christi, cujus imago esse debebat usurpatione symboli, quod libertatem potestatemque significat, ut egregie observat B. Hunnius. Imò ut verbis utar Theophylacti; *cum princeps natus sit vir & potens, alterius ditioni se addicat. Caput namque obtegere, est capiti jugum imponere. Capitis etiam velamen illud servitutis est signum, non potestatis.* Ex hisce, quæ pro ratione instituti breviter & rudi minerva dicta sunt, sensum & rationem asser-
 tionis

tionis Paulinæ, utcunqve patere existimamus. Superest igitur, ut moralitatem hujus actus paucis examinemus.

§. IX.

Quod igitur obligationem ritum hunc sacrum, inter orandum & prophetandum, observandi, attinet, minime illum absolute & omnimodo necessarium esse dicimus, adeo ut ad istum ceterosqve pares sub necessitate salutis, quis adstringatur. Posita vel certe admissa hac hypothese, rationem hæc ceremonia cum ceteris haberet legis ejusqve universalis, & hinc ne quidem mulieres exciperentur. Talem autem legem, præcipue circa ritus externos, nusquam Salvator noster, nec apostoli ejus in N. T. præscripsere. Deinde nec admittimus antecedentem aliquam specialem determinantem

nantem rationem ad hunc ritum magis, quam ad alium ipsi contrarium dari. Ratio enim rei vel inde patet, quod hic habitus corporis in se & abstracte consideratus, plane indifferens sit, adeoque nec bonus, nec malus. Verum cum habitus precantis, tantum non omnis, accommodandus sit ad consuetudinem, qua solent homines reverentiam suam & cultum testari erga magnates & principes hujus seculi, & omnes homines jure divino obligati sint, quovis modo observantiam atque reverentiam supremo Numini præstare, consequens est, quemvis, in dato casu, inter orandum & prophetandum, ad detegendum caput, hypothetice obligari; nisi valetudinis ratio, cujus cura cuique incumbit, aliud requirat; quo tamen in casu superbiæ mollitiæ
aut

aut singularitatis suspicio evitan-
da est.

§. X.

EA, quæ in §. proxime præcedenti breviter dicta sunt, per partes quasi, jam erunt exponenda & demonstranda. Nemo quidem unquam ratione sana præditus, existentiam cultus divini interni, in dubium vocare ausus est. Ast fuere, nescio cujus perspicaciæ, nonnulli, qui necessitatem cultus externi, ex ratione demonstrari posse, temere negarunt. Nos quidem labore isto impræsentiarum superse- demus, aliorumque solida demonstratione contenti, veritatem illam pro concessa nobis postulamus. Divinum cultum definimus per ejusmodi actus, quorum argumenta & motiva desumuntur ex attributis & perfecti- onibus divinis. Cultum Deo ex-
ter-

ternum non uno actu persolvi posse, etiam me tacente, neminem fugit. Præstari ille potest verbis, tactis & externis signis atque gestibus, quibus alioquin notio & affectio moralis adjecta est. Cum igitur homo ad integrum externum cultum obligatur, obstringitur quoque ad singulas ejus partes. Ergo etiam ad aperiendum caput inter orandum & prophetandum, quoniam hic actus, partem honoris Deo debiti exhibet.

E re esse duximus quadam Lectorem hic monere, quum alioquin inter scipulos syrtisque periclitantes notam superstitionis incurrere possimus, inque adversariorum facile transire castra. Diximus supra habitum hunc corporis in se consideratum, esse indifferentem, quod iterum iterumque probe observandum commendamus; adscitum vero in partes cultus externi, desinere esse cultum,

cultum, si ab interno sejunctus fuerit, i. e. ab intellectu & voluntate, firmiter asseveramus; quia nullo impulsu perfectionum divinarum, nullo modo Dei prestatur.

§. XI.

FX Dei perfectionumque ejus consideratione, non solum existit firma animi persuasio de ipsius excellentia & eminentia; sed & studium, hanc singularem, imo summam de Deo existimationem, in animo hominis ex consideratione perfectionum divinarum ortam, quovis modo declarandi; quod uno nomine observantiam vel reverentiam vocamus. Si ergo detectio capitis, inter orandum & prophetandum, sit ritus reverentiam illam testatam faciens, sequitur nos ad illum obligari.

§. XII.

HOmo gloriam summi Numi-
nis

nis omnibus modis amplificare
 & illustrare tenetur. Quodcun-
 que de honoris divini amplifica-
 tione dicitur, id non eo valet,
 ut ad ipsum ejus dignitatem a-
 liquid adferri posse censeatur. In
 eo enim, quod summum & ma-
 ximum, absolutum atque im-
 mensum est, nulla datur acces-
 sio. Sed respectu hominum id
 prædicatur, apud quos divinæ
 majestatis splendor & gloria il-
 lustratur, si ea, quæ de tanta
 ipsius dignitate animo concepta
 est opinio, patefiat aliis, ut in-
 de augeatur communis apud a-
 lios æterni Numinis veneratio.
 Hæc illustratio variis modis fie-
 ri potest, utpote factis, sermo-
 ne, externis signis atque gesti-
 bus, quibus non solum declara-
 mus & ostendimus nosmetipsos,
 supremam majestatem pia men-
 te venerari, talemque agnosce-
 re,

re, qualis revera est; verum etiam alios ejusdem officii admonemus, & ad eandem observantiam erga Deum inflammamus. Huic obtinendo fini detectio capitis inter actus plus simplici vice dictos, interservire potest; ergo etiam ad illum obligamur.

§. XIII.

Cultus Dei externus est, vel *solitarius* vel *socius*. Cultus solitarius est, quo quis pro se sine aliquo socio Deum colit. Cultus autem socius, quo plures, sive multi, sive pauci, junctim Deum colunt. Præcedentes paragraphi præcipue ad cultum externum, socium seu publicum pertinebant. Qua propter jam quæri potest, an quis solus inter preces fundendas, sanctissimum Numen denudatione capitis venerari teneatur? Ea est communis humanæ naturæ,

& ex consensu commotionum
 mentis atque corporis admira-
 bili, derivata ratio, ut quæ ani-
 mo sentimus atque percipimus,
 plerumque illis signis & gestibus
 corporis indicemus, qui ad co-
 gitationes & affectus exprimen-
 dos, quam maxime aptati & ad-
 commodati sunt. Quid igitur,
 quæso, æquius? quam ut divini-
 tus institutum ordinem, atque
 naturæ infixam quasi legem se-
 quentes, animum devotionis ple-
 num etiam hoc submissæ vene-
 rationis signo effundamus. Allo-
 quimur alios nobis superiores
 homines etsi privatim detecto ca-
 pite; iniquum itaque esset, si non
 Regem regum, & Dominum do-
 minantium eodem honore pro-
 sequeremur alloquentes, nisi aliæ
 rationes eaque gravissimæ ob-
 stent.

HÆc jam breviter in medium prolata, prudenter atque cum judicio ad eos applicanda sunt, penes quos talis ritus hujus est moralitas, uti christianos europæos, qui hoc more inde a multis retro seculis præcipue inter orandum, quod hic utramque tere facit paginam, usi sunt. Minime vero urgendum ab iis, qui contrariæ ad veteri sunt ceremoniæ, e. g. Turcis & Muhamedanis, qui non aperiunt caput suum coram magnatibus & monarchis suis, sed inclinatum taxat corpore, aut decussatis cruribus, sedendo testantur erga superiores reverentiam; ideo neque inter preces tundendas, caput deregunt. *Maimonides in misna Tom. 1. lib. 2. Tract. de orat. cap. 5. 5. 5.* eandem morem Judæis commendavit. *non orabit (Judæus)*

cum bulga, sive pera, neque reposito capite, neque nudis pedibus. Et mox subdit: nisi forte mos loci illius sit, ut quis stet coram magnatibus nudis pedibus. Ad prophetantes quod attinet, praxis variat apud christianos europam incolentes. Qui sacras habent conciones, alii aperto id faciunt capite, alii tecto. Illos *ἡ ἐν τῷ* canonis apostolici sequi indubium est. Hi autem a *ἐν τῷ* quidem, non tamen a mente & ratione ejus recedere videntur; si nimirum civili consuetudine soleant illi, qui cum auctoritate loquuntur & concionem habent, vel subditis s. inferioribus, vel discipulis, eodem habitu loqui, puta tecto capite,

§. XV.

Superest, ut quædam addamus de crinibus adscitiis seu capillamentis, quæ idiomate gallico, peruque, vocamus. Haud inju-

injucundum erit Lectori, pauca
 velut in transitu de origine gale-
 orum tradere. Sunt, qui Ebræ-
 is tanquam populo antiquissimo
 usum capillamentorum vindicare
 solent, ex Es. 3: 24. verum lo-
 co allegato mentionem fieri cir-
 cinnorum, quis non videt. Ast
 Persas Medosque primum crini-
 bus apposititiis usos fuisse, faci-
 lius alii probare volunt. Nam
 Astyages appositis comis, Medo-
 rum more incessisse legitur, un-
 de factum, ut conspecto illo ex-
 clamaret Cyrus nepos: *o quam
 pulcrum avum habeo.* Xenoph. L.
 1. Pæd. Græcis non displicuit
 Hannibalis institutum, qui subin-
 de novis utebatur crinibus, teste
Suida & Plutarcho in ejus vita; sed
 ad ipsam rem.

*vid Dissert. de capillam.; Nathan.
 Falck.*

§. XVI.

Lucem, haud dubito, argumento nostro tæneraturi sumus, si in antecessum nonnulla de usu & abusu capillamentorum præmittamus. Eos primum circa usum capillamentorum peccare, verum est, qui crines hypocriticos capiti aptant, mortaliæ gratiæ licet spuria captandæ causa. Nec recta incedunt via, qui temeraria superbia & ambitione inflati, capillis, nulla cogente necessitate, abscissis, alienum crinem adsiscunt. Confer. gravissima in hujusmodi ambitiosos corruptores invectiva, *D. Augusti Serm. 247. de Tempore.* Pari passu cum his ambulant, qui uti reliquo vestium, ita & capillamentorum nimio ornatu, vel nobilitatem generis, vel bona fortunæ, quibus tamen desti-

tuun-
vid. Dissert. cit.

39
euntur, in aliorum fraudem
mentiuntur. Propter abusum ve-
ro, minime verus & legitimus
comarum supposititiarum usus
est, interdictus.

§. XVII.

SI quis autem, sepositis omni-
bus spuris finibus, unice sa-
nitati corporis & decoro, idque
sine offensa & scandalo aliorum
consulturus, procomion capiti
imposuerit, quin licite illud te-
cerit, nullum est dubium. Con-
sideremus varia morborum ge-
nera caput hominis infestantia,
quibus uti data opera, remedi-
um quæritur ab ægrotantibus;
ita haud raro nulla commodiore
ratione, quam auxilio capilla-
mentorum occurritur. Sane ce-
rebrum æque ac reliqua huma-
ni corporis membra tuitionem a
frigore, aliisque tempestatum &
malorum ingruentium nocumen-
tis,

40 39.
tis, flagitat. Quod si igitur ve-
stibus a lino & ovium lana mu-
tuatis incedere haud interdictum
sit; quisnam capillamentis ex
materia capiti quam maxime con-
venienti, fabricatis, & sanitati
illustrissimi membri consulenti-
bus, jure succenseat? Si hæc nunc
ad præsens negotium applicemus,
certe capillamenta in se, & per se
non possunt haberi pro tali vela-
mine, quod inter sacra capiti
detrahendum esset; sed quoniam
in locum comæ naturalis succe-
dunt, idem de iis, quod de co-
ma naturali est judicandum.

S. D. G.

Errata typographica.

pag. 4. lin. 14. in præf. pro *impra-*
sentiariū p. 5. l. 20. aperto pro *operto*.
p. 8. l. 20. præm. pro *præminentiam*.
p. 9. l. 10. cosid. pro *considerati* p. 18.
l. 3. ἔστω pro ἔστιν ibid. l. 5. possint
pro *possint* p. 23. l. 16, 17. καταχύνει,
pro *καταχύνει*.

Monsieur
AARON LIMATIUS
Candidat en la Philosophie.

Votre agréable & très noble Conversation, m'a rendu si sensible à l'amitié que j'ai pour vous, que je ne puis m'empêcher de prendre une singulière part à votre bonheur. Permettez pourtant, qu'en cette occasion, ou vous mettez au jour votre savante Dissertation, de decouvrement de la tête pendant le tems de la prière, que je vous temoigne la joye, que j'ai de vous voir acquerir tant d'honneur chez tous les gens de lettres Je soubaite, aussi que cet votre ouvrage, qui est une marque de votre savoir, vous soit aussi un degré pour monter à toute la prosperité imaginable, & que le bon Dieu vous fasse toujours sentir dans votre coeur une telle joye, qui puisse perpetuellement vous rejouir.

Votre très humble & très affectionné
serviteur

ABR. WETTER.